

вже при видачі митним органом ліцензії на брокерську діяльність або діяльність митного перевізника. Зрозуміло, такі ліцензії видаються за хабарі й далеко не завжди при дотриманні всіх необхідних умов.

Іноді “за замовленням” такого “кишенькового” брокера, митним органом буквально “виживаються” зі сфери зовнішньоекономічної діяльності регіону конкуренти шляхом: затягування процедури оформлення, що створює додаткові витрати на простій вагонів, на плату за використання складів тимчасового зберігання; постановки під сумнів митної вартості, що заявляється декларантом, документів митної ідентифікації, часто в спірних питаннях застосування меженого тарифу застосовуються найбільш невігідні для особи; частого проведення перевірок, застосування найбільш суворих санкцій за НТП; тяганини й необ’єктивності у вирішенні скарг і т.п. При цьому працівники “опальних” фірм, навіть якщо й усвідомлюють це, однаково не зацікавлені скаржитися на дії посадових осіб, оскільки сфера впливу митного органа в регіоні, як правило, досить широка, практика розгляду скарг у вищих митних органах часто несприятлива для заявників.

Вкрай актуальне питання впливу місцевих органів влади, вищих та інших контролюючих органів, впливових кіл, великих промислових структур і установ регіону. Для найбільш безпечного й ефективного налагодження перерахованих корупційних зв’язків деякі посадові особи митного органа часто намагаються заручитися підтримкою цих структур. Для цього є й об’єктивні передумови. Єдиною легальною формою впливу місцевих органів влади на митний орган є узгодження кандидатури його начальника. На практиці незгода місцевих органів влади з конкретною кандидатурою є серйозною перешкодою до призначення на посаду.

За інших рівних умов це є серйозним аргументом у питаннях взаємодії місцевої влади з митницею. А оскільки перші в тих або інших формах здійснюють заступництво окремим учасникам ЗЕД регіону (основним товаровиробникам і підприємствам - платникам податків та ін.), у митні органи часто надходять клопотання про застосування адресних індивідуальних пільг по конкретних поставках, контрактах, особах і т.п., тобто клопотання, які не підлягають задоволенню відповідно до норм митного законодавства.

Іноді такий вплив здійснюється й у нелегальних формах, на основі місництва, заступництва, а іноді завуальованої участі посадових осіб місцевих органів влади в діяльності комерційних структур, включаючи їх зовнішньоекономічну діяльність. Якщо керівництво митниці “іде на повіді” у таких керівників, утворюються місцеві корупційні зв’язки на вищому рівні, перебороти тиск яких на слідство по конкретній справі - вкрай складне завдання.

До подібних форм впливу прибігають і зацікавлені керівники контролюючих органів, впливових кіл, великих

промислових структур і установ регіону.

Постійно шукають можливість поширити свій вплив на митні органи й ватажки кримінальних структур. Узагальнені статистичні дані вказують на щорічний ріст кількості нападів та іншого незаконного впливу й протидії щодо посадових осіб митних органів.

Злочинні організації проявляють значну зацікавленість у частині впровадження своїх людей у митні органи. Наприклад, були спроби впровадження в роботу підрозділів, пов’язаних з використанням обчислювальної техніки. За більші хабарі митникам пропонували зробити незаконне знімання інформації та її продаж. У цьому нерідко минулому зацікавлені й самі корумповані митні чиновники. Так вторгнення в митну статистику уникнути неможливо, якщо “хтось” украв занадто багато. Найпростіший спосіб уникнути відповідальності - знищити всю базу даних, затіяти, наприклад, реорганізацію й зайнятися створенням нових комп’ютерних центрів, більш “просунутих”, але без старої статистики.

Характерно, що джерела найбільш достовірної й повної інформації в цій сфері перебувають у руках саме транспортних прокурорів, які здійснюють нагляд за митними органами. Проведені прокуратурою перевірки дозволяють одержати повні й об’єктивні дані про роботу митних органів і їх клієнтів - учасників ЗЕД і в сполученні з оперативно-розшуковими й слідчими заходами розробити найбільш ефективний механізм протидії проявам корупції в митних органах [2, 121-124].

Література

1. Диканова Т.А., др. Борьба с таможенными преступлениями и отмыванием грязных денег: метод. пособие. - М., 2000.
2. Корж В.П. Криміналістичні аспекти дослідження контрабанди, вчиненої організованими злочинними формуваннями // Боротьба з контрабандою: проблеми та шляхи їх вирішення. - К.: НДІ “Проблеми людини”, 1998. - Том 10. - С. 121-124.
3. Лаптеакру В. Коррупция: социально-правовые и криминологические проблемы. - Кишинев: Юрид. лит., 1996. - 80 с.
4. Организованная преступность-4. / Под ред. Долговой А.И. - М.: Криминологическая Ассоциация, 1998. - 280 с.
5. Основы борьбы с организованной преступностью / Под ред. В.С. Овчинского, В.Е. Эминова, Н.П. Яблокова. - М.: ИНФРА-М, 1996. - 400 с.

*Аркуша Л.І.,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри криміналістики Національного
університету “Одеська юридична академія”
Надійшла до редакції 20.09.2012*

УДК 341.11

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ НЕСПРИЯТЛИВИХ УМОВ НА ПРОЦЕС РОЗКРИТТЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Стеценко С. Г.

На сучасному етапі розвитку суспільства додаткові перешкоди й несприятливі умови в діяльності співробітника міліції створюють професіоналізм і активність кримінального елемента, використання ним зброї та інші сучасні засоби вчинення злочинів.

Подальшого теоретичного аналізу й подальшої розробки обґрунтованих рекомендацій по забезпеченню

ефективної роботи співробітників міліції в несприятливих, екстремальних умовах потребують існуючі численні факти протидії діяльності по розкриттю й розслідуванню злочинів, також факти злочинних зазіхань на життя, здоров’я осіб, які здійснюють попередження, розкриття й розслідувань злочинів та інші стрес - фактори.

У діяльності працівників міліції несприятливі профе-

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**

сійно-психологічні умови були, є й будуть завжди. Вони характеризуються загальним впливом на психіку, що ускладнює реалізацію звичайних, відпрацьованих раніше дій, які успішно виконувалися в спокійних робочих умовах. Це такі чинники, як: новизна, незвичайність, раптовість, стрімкість, дефіцит часу, високі навантаження, тривалі навантаження, непевність, ризик.

Діяльність з розкриття та розслідування злочинів має свої психологічні особливості. Кожний співробітник міліції в таких умовах відчуває великі, а часом і граничні навантаження. Він багато й напружено міркує, оцінює, робить для себе висновки, приймає рішення, продумує поведінку, мобілізує власні сили й можливості, переборює внутрішні труднощі й коливання, підкоряє свою поведінку професійним цілям, рішення поставлених задач і т.п. Те, що відбувається в його психіці, неминуче відбивається на якості його професійних дій.

Екстремально-психологічні чинники позитивно впливають на психіку професіонала тільки тоді, коли він добре підготовлений морально й професійно - психологічно.

На недостатньо підготовлених у фаховому, моральному й психологічному відношенні співробітників міліції несприятливі екстремальні умови й властиві їм чинники впливають негативно. А саме, в їх психічній діяльності переважають:

- перехід інтенсивності психічної напруги за межі корисності;
- занепокоєння, розгубленість, нерішучість, сповільненість реакцій;
- страх невдачі, страх перед відповідальністю, підпорядкування своєї поведінки мотиву недопущення невдачі за будь-яку ціну замість прагнення до максимального можливого успіху;
- погіршення кмітливості, спостережливості, здатності оцінювати обстановку, прояви провалів пам'яті, ілюзії сприйняття;
- зниження активності, наполегливості, завзятості, спритності й винахідливості в досягненні цілі, підвищення схильності до пошуку виправдань;
- постійне почуття слабості, втоми, безсилля, невміння мобілізуватися;
- загострення почуття самозбереження, що захоплює часом усю свідомість і стає єдиною спонукальною силою поведінки;
- збільшення дратівливості, утрата контролю над собою та ін.

Подальший ріст інтенсивності психічної напруги під впливом виникаючих негативних психічних явищ породжує помилки навіть у відпрацьованих уміннях і навичках, їх число поступово збільшується, а самі вони становляться більш грубими; результативність швидко зменшується. При виникненні граничної напруги частіше з'являються помилки, інструкції й рекомендації "вилітають із голови"; виникають прояви відвертої боягузливості, відмови від виконання ризикованих доручень та ін.

Якщо перенапруга продовжує збільшуватися й відбувається зрив психічної діяльності - відбувається втрата спроможності розуміти навколишнє й контролювати свою поведінку. Зрив може виражатися в гальмівній формі (ступор, психологічний шок, заціпеніння, байдужність, повна пасивність, втрата свідомості й т.ін.) або істеричній (панічна, безглузда, хаотична поведінка).

Саме тому чисельні факти злочинних посягань на життя й здоров'я осіб, які здійснюють попередження,

розкриття й розслідування злочинів, потребують теоретичного аналізу й детальної розробки обґрунтованих рекомендацій по забезпеченню ефективної роботи цього виду в умовах професійного ризику.

Серед несприятливих, екстремальних факторів оперативного-розшукової та слідчої діяльності найбільш впливовим є ризик. У лінгвістиці ризик визначається, як дія на вдачу в надії на щасливий вихід [1, 848]. Це визначення носить загальний характер і потребує конкретизації.

У психології найбільш поширеним є трактування ризику як ситуативної характеристики діяльності, що складає непередбачливості її виходу й можливості несприятливих наслідків у разі неуспіху. Термін "ризик" розглядається в трьох взаїмозв'язаних аспектах: а) міра очікуваного неблагополуччя при неуспіху; б) дія, що загрожує суб'єкту збитком (утратою); в) вибір між варіантами дій: менш привабливим і більш привабливим, якщо вихід останнього проблематичний і пов'язаний з можливістю неблагополучних наслідків [2, 344-345].

Взагалі, на формування діяльності слідчого впливають різні фактори як об'єктивного, так і суб'єктивного порядку. Насамперед, це проблемна слідча ситуація, задача, завдання, які стоять перед слідчим, технічна оснащеність, інші матеріальні ресурси, кількісно - якісна характеристика кримінальних справ, що знаходяться у виробництві в слідчого, оперативна обстановка на території, що обслуговується, практика, що склалася в діяльності по розслідуванню злочинів, рівень протидії злочинності в цій місцевості й у правоохоронній системі.

Крім цього на формування ризикованої дії впливає система міжсуб'єктного плану, тобто відношення "суб'єкт - суб'єктного" типу. Це насамперед відношення слідчого з учасниками кримінального процесу й особливо з особами, інтереси яких торкаються. Такі особи впливають на слідчого, намагаються одержати інформацію про хід розслідування, нерідко передають дезінформацію, знищують, приховують, маскують, фальсифікують дані, необхідні слідству, впливають на свідків, потерпілих, слідчого (підкуповують, шантажують і т.д.)

Треба зазначити, що на процес формування ризикованої ситуації впливають також ієрархічні відношення слідчого з вищим відомчим керівництвом, прокурором, суддею. Слідчому припадає діяти в умовах, коли його рішення можуть викликати з боку цих осіб негативні відношення, а надалі й протидію або інше втручання з небажаними для слідчого наслідками. Тому задача прийняття й реалізації рішення слідчим в умовах ризику ускладнюється. Слідчому припадає враховувати активність і інших суб'єктів.

На ризиковану поведінку впливають і психологічні особливості особистості суб'єкта, який ризикує, у тому числі: рівень його домагань, мотивації, схильність до ризику, прогностичні спроможності, вольові якості, психічний стан і інші якості.

Насамперед, для рішення задач, що стоять перед слідством, вибір варіанта дії здійснюється на основі боротьби мотивів - протистояння різних бажань. Це призводить до формування тривожного психічного стану. Виникає складна ситуація, яку слідчий оцінює як шкідливу для свого добробуту. Під впливом стресів, як підтверджує М.І. Єнікеєв, можуть виникнути помилки у відбитку дійсності, неправильно можуть оцінюватися кількість і якість об'єктів, їх просторові й тимчасові характеристики, звужується об'єм уваги, утруднюється його переключення [3, 170].

Ризиковані ситуації складні для особи, яка веде розслідування, і створюють екстремальні умови діяль-

ності, тому при прийнятті й реалізації практичних рішень слідчий повинен, насамперед, дотримуватись визначеного стандарту обережності, тобто прийнятого еталона поведінки в цій ризикованій ситуації, випрацюваного практикою розслідування злочинів і криміналістичною наукою. При цьому, як підтверджує В.А. Петровський, суб'єкта більше хвилює не фізична небезпека "для себе або інших людей", а соціальна небезпека у виді санкцій за допущений прорахунок [4, 26-38]. У зв'язку з цим особі, яка веде розслідування в умовах тактичного ризику, потрібно додатково звертати увагу й враховувати небезпеку, що існує для нього або інших осіб, і діяти в рамках розумної обережності. Не можна не відзначити те, що в ході проведення слідчих дій беруть участь багато осіб, у зв'язку з цим важливо як впливає група на формування ризикованого рішення. Тут варто враховувати феномен зсуву ризику. Він полягає в більшій ризикованості групових рішень у порівнянні з індивідуальними. Група йде на рівень ризику, запропонований найбільш ризикованим [5, 45]. Крім того, групове рішення залежить і від ролі, що грає лідер, група ніби "списує" на нього відповідальність. Підкреслимо ще одну закономірність: у формуванні рішення можуть брати участь багато осіб, також керівники, проте відповідальність за кінцевий результат завжди лягає на слідчого.

І нарешті, у слідчій діяльності може з'явитися проблема надситуативного ризику, коли деякі категорії людей віддають перевагу небезпечним варіантам поведінки, тобто має місце ризик заради ризику [6, 457].

У діяльності по розслідуванню злочинів в юридичній літературі розрізняють криміналістичний ризик, слідчий ризик, тактичний ризик.

Криміналістичний ризик - дія або бездіяльність із приводу розслідування злочину, спрямована на ціль, обтяжену об'єктивною можливістю недосягнення, суб'єктивована певною особою, яка припускає альтернативний результат (успіх-неуспіх) [7, 7-8].

Слідчий ризик - це дії слідчого в екстремальних умовах, спрямовані на одержання доказуючої інформації, що припускають протилежні за характером результати [8, 24].

Тактичний ризик - це виконання слідчим або суддею діяльності в умовах можливого виникнення негативних наслідків [9, 91].

У криміналістичній літературі підкреслюється необхідність дослідження оперативного ризику, під яким розуміють ступінь очікуваної невдачі, зумовленої специфікою діяльності учасників ОРД [10, 77]. Наприклад, небезпека при проведенні операції по затриманню озброєного злочинця, по введенню оперативного співробітника в злочинну групу, по проведенню інших конспіративних заходів. Ризик виникає в нестандартних ситуаціях.

Отже, ризик - це діяльність, що здійснюється в умовах вибору, коли існує небезпека в разі невдачі опинитися в гіршому становищі, ніж до вибору [11, 191-192].

Виникає питання, що ж таке ризик - "бездіяльність", діяльність", "можливість виникнення негативних наслідків" або інше. На нашу думку, ризикованою (небезпечною) може бути як бездіяльність, так і діяльність - це безпечно. Проте, нам бачиться, виклад ризику в діяльності осіб, які здійснюють розслідування злочинів, як різновид небезпеки у сформованій ситуації. Ризик - це таке положення, об'єктивно існуюче в певний момент, по злочину, який розслідується, що реально загрожує погіршенням стану розслідування або особам, які його здійснюють.

Слідчий, виконуючи свої функції, або зменшує, або

збільшує ступінь ризику. Уникнути, як правило, ризику неможливо. І пов'язано це з тим, що він діє в умовах протидії розслідуванню з боку заінтересованих осіб, дефіциту часу, ресурсів, інформаційної непевності, що не дозволяє прийняти всебічно зважене рішення; не дає можливості відходу від прийняття рішення.

В окремих випадках професіональний ризик, на перший погляд, зводиться до мінімуму, а саме - коли особа, яка вчинила злочин, приходить з явкою з повинною; у ситуації, коли підозрюваний зізнався у вчиненні злочину й дає правдиві показання, коли слідчий завершив розслідування й обставини, які потрібно доказати, процесуально закріпив. Проте можливість фахового ризику існувала до настання цих подій. Практиці відомі випадки, коли окремі особи беруть у силу різних причин на себе провинку за вчинені злочини, приховуючи співучасників. Або дають такі свідчення, які пом'якшують його відповідальність. Нерідкі випадки відмови від раніше наданих показань у суді. Крім того, завжди існує ризик втрати доказів, наприклад, зміна показань свідка й т. п. І нарешті, дії захисника можуть призвести до непередбачених для розслідування наслідків аж до виправдання особи, яка притягається до кримінальної відповідальності.

У зв'язку з викладеним, вірною є думка про те, що тактичний ризик є закономірним компонентом розслідування. Сама специфіка розслідування робить прийняття рішень в умовах тактичного ризику типовим явищем.

Тактичний ризик виявляється й у ході рішення задач, що виникають у слідчій діяльності щодо різних напрямків роботи слідчого.

Незважаючи на багаточисленність і різноманітність розумових задач, уявляється можливим виділити найбільш типові задачі: а) пов'язані з виявленням доказуючої інформації; б) по висуванню слідчих версій; в) по оцінці доказуючої інформації; г) по прийняттю найбільш важливих рішень [10, 48-50].

Так, у ході роботи з інформацією, доказами завжди є ризик невиявлення, знищення, втрати фактичних даних, що могли би бути доказами. При висуванні версії через інформаційну непевність залишається можливість помилки, визначення невірною напрямку розслідування. Ризик помилитись залишається й при перевірці вірних версій. Оцінка різних за своїм характером джерел інформації, доказів потребують складної розумової роботи, особливо по визначенню допустимості й відношення до діянь особи, яка притягується до кримінальної відповідальності. Полігамність зв'язків і відношень, зв'язаних з подією, що розслідується, багатоепізодні злочини, наявність співучасників, організована злочинність - всі ці чинники істотно збільшують ризик неповноти, неточності оцінки інформації й доказів. І особливо велика ціна ризику при прийнятті слідчим рішень, наприклад, зв'язаних з порушенням кримінальної справи, притягненням у якості обвинуваченого, з арештом, при підготовці обвинувального висновку.

Окремо слід зазначити наявність тактичного ризику при рішенні задач, пов'язаних з обшуками й затриманням, провадженням розслідування в умовах конфліктних слідчих ситуацій, погрозами з боку притягнутих до кримінальної відповідальності, з протидією з боку організованої злочинності.

Отже, у психологічному плані слідчий завжди повинен пам'ятати про можливість ризику у своїй діяльності. При цьому варто враховувати як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники, які впливають на формування ризикованої слідчої ситуації. Практичний досвід дозволяє стверджувати, що при

якісній морально - психологічній і професійно-психологічній підготовці, при серйозній особистій роботі слідчого над собою всі можливі негативні впливи психологічних проблем на нього і його дії можуть бути успішно нейтралізовані.

Література

1. Ожегов С.И. Словарь русского языка. - М.
2. Психология. - Словарь (Под ред. А.В. Петровского и М.Г. Ярошевского) - 2-е изд., испр. и доп. - М.: Политиздат, 1990 г. - 494 с.
3. Еникеев М.И. Основы общей и юридической психологии. - М.: Юристъ, 1996 г. - 631 с.
4. Петровский В.А. Психология активности / Вопросы психологии / 1975, № 3.
5. Карпов А.В. Психология принятия управленческих решений. М.: Юристъ, 1998. - 440 с.
6. Романов В.В. Юридическая психология М.: Юристъ, 1998. - 488 с.

7. Зорин Г.А. Криминалистический риск: природа и методы оценки: Учеб. пособие. - Минск: БГУ, 1990. - 89 с.

8. Богинский В.Е. Рефлексивное управление при допросе: Уч. пос. - Х., 1983. - 40 с.

9. Шепитько В.Ю. Теоретические проблемы систематизации тактических приёмов в криминалистике. - Харьков: РИП "оригинал" 1995 г. - 200 с.

10. Белкин Р.С. Курс криминалистики. В 3 т. Т 3: Криминалистические средства, приёмы и рекомендации. М.: Юристъ, 1997. - 480 с.

11. Коновалова В.Е. Правовая психология. - Х.: 1997. - 160 с.

*Стеценко С.Г.,
доктор юридичних наук, доцент, відділу організації
наукової роботи Одеського державного університету
внутрішніх справ
Надійшла до редакції 08.11.2012*

УДК 343.12

УНЕМОЖЛИВЛЕННЯ КОНТАКТУВАННЯ ВЗЯТОЇ ПІД ЗАХИСТ ОСОБИ З ІНШИМИ УЧАСНИКАМИ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ТА ЇЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЗА ЗОВНІШНІМИ ОЗНАКАМИ

Тарасенко Р. В.

Важливим елементом отримання й перевірки даних, що свідчать про загрозу життю, здоров'ю, житлу й майну осіб, які мають право на забезпечення безпеки, є з'ясування того, чи відома причетним до протиправної діяльності особам (фігурантам) особистість, яка сприяла у виявленні чи розкритті злочину, а також які в них є здогадки з цього приводу. Це впливає на спрямованість процесу забезпечення безпеки та коло задіяних суб'єктів: вживаються або заходи безпеки, що спрямовані на забезпечення конфіденційності відомостей про підзахисну особу, або ж заходи, що націлені на безпосередній захист життя, здоров'я, житла й майна взятих під захист осіб. Суттєвою перевагою заходів безпеки, націлених на забезпечення конфіденційності відомостей про підзахисних осіб, є те, що їх проведення не потребує залучення значних сил і засобів ОВС, запровадження довгострокових захисних мір, адже ці завдання в змозі самостійно виконати в межах кримінального процесу оперативний підрозділ, слідчий, прокурор чи суд. Тим самим забезпечується не тільки економія фінансових ресурсів і коштів державного бюджету, а й надійна безпека осіб, взятих під захист.

Актуальним питанням забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства приділено достатньо уваги в працях вітчизняних вчених і дослідників, зокрема К.В. Антонова, М.П. Водька, Е.О. Дідоренка, О.Ф. Долженкова, В.П. Захарова, А.В. Іщенко, І.П. Козаченка, Я.Ю. Кондратьєва, Д.Й. Никифорчука, С.С. Овчинського, Ю.Ю. Орлова, В.Г. Самойлова, Г.К. Синілова, О.П. Снігерьова, В.Л. Ортинського та інших. Однак системного розгляду в роботах вітчизняних науковців особливостей застосування заходів безпеки, націлених на забезпечення конфіденційності відомостей про взятих під захист осіб, не спостерігається.

Окрім заходів, спрямованих на захист персональних даних взятих під захист осіб, у системі засобів забезпечення анонімності учасників кримінального судочинства законодавство виокремлює заходи, спрямовані на уне-

можливлення контактування взятої під захист особи з іншими учасниками під час кримінального провадження та її ідентифікації за зовнішніми ознаками. Такі заходи передбачені окремими положеннями Кримінального процесуального кодексу України та Закону України "Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві":

1) проведення упізнання особи поза візуальним і аудіо-спостереженням того, кого впізнають, з дотриманням вимог кримінального процесуального законодавства [5, п. 6 ст. 15];

2) проведення допиту, впізнання в режимі відеоконференції під час досудового розслідування зі змінами зовнішності й голосу особи, якій забезпечується захист [3, ч. 1 ст. 232];

3) судове провадження в режимі відеоконференції під час трансляції з іншого приміщення зі змінами зовнішності й голосу особи, якій забезпечується захист [3, ч. 1 ст. 336];

4) закрите судове засідання [5, 16].

Частина 4 ст. 228 діючого КПК закріплює можливість з метою забезпечення безпеки особи, яка впізнає, проводити впізнання в умовах, коли особа, яку пред'являють для впізнання, не бачить і не чує особи, яка впізнає, тобто поза її візуальним і аудіоспостереженням. Також, відповідно до положень цієї статті при пред'явленні особи для впізнання особі, щодо якої вжито заходів безпеки, відомості про особу, взятую під захист, до протоколу не вносяться й зберігаються окремо [3, ч. 5 ст. 228]. Проте чи є необхідність у тому, щоб не вносити до протоколу справжні відомості про особу? Адже взятим під захист особам у протоколах слідчих дій та інших матеріалах кримінального провадження справжнє прізвище, ім'я, по батькові замінюється псевдонімами за постановою органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, слідчого, прокурора або за ухвалою слідчого судді, суду про зміну анкетних даних [5, п. а ст. 15]. Тож, як бачимо,

© Р.В. Тарасенко, 2012